

PATRIKOVA VOLBA

AKTIVITA: KDYŽ SI NEVYBERU SÁM, ROZHODNOU ZA MĚ JINÍ

Anotace:	Skupina žáků se prostřednictvím aktivity dostává do situace, kdy získává výhradní právo hlasovat, zatímco ostatním je tato možnost odeprána. Žáci na vlastní kůži zažívají, jaké je to být vyloučen z rozhodování. V závěru žáci společně přemýšlejí o významu vlastní angažovanosti a vytvářejí si vlastní názor na to, zda jít nebo nejít k volbám.
Vzdělávací oblasti a obsahové vzdělávací okruhy:	ZV a GV: jazyk a jazyková komunikace, člověk a společnost OV: jazykové vzdělávání a komunikace, společenskovední vzdělávání
Průřezová témata:	ZV a GV: OSV, VMEGS OV: OVDS
Klíčové kompetence:	ZV a GV: k řešení problémů, komunikativní, sociální a personální, občanské OV: k řešení problémů, komunikativní, personální a sociální, občanské kompetence a kulturní povědomí
Doporučený věk:	15+
Cíle:	Žáci: ▪ zažívají situaci, kdy je některým z nich odebráno hlasovací právo ▪ se zamýšlejí nad přínosy aktivního jednání a zapojení se do hlasování ▪ umějí formulovat a prezentovat své názory
Délka:	45 min. (včetně projekce spotu)
Pomůcky:	▪ psací potřeby do každé skupiny
Postup:	1. Na začátku aktivity napíšeme na tabuli nedokončenou větu: „<i>Když za sebe nechám rozhodovat jiné, budu...</i>“ Vyzveme žáky, aby postupně doplňovali větu. Jejich odpovědi zapisujeme na tabuli a poté o nich krátce diskutujeme. 2. Dále se žáků ptáme: <i>Jak může souviset téma voleb s úvodní větou?</i> Po krátkém zamyšlení sdělíme, že právě volby budou tématem hodiny. 3. Následuje projekce spotu. 4. Po zhlédnutí provedeme reflexi emocí pomocí <u>metody jednoho slova</u>. Vyzveme žáky, aby postupně uváděli jedno slovo, které nejlépe ilustruje jejich pocit, dojem nebo náladu ze spotu. Jednotlivá slova zapisujeme na tabuli, ale nekomentujeme je. Teprve poté, co se žáci vyjádří, je

můžeme vyzvat k doplňujícím komentářům či otázkám.

Poznámka: Využijte další *metody reflexe emocí* po filmové projekci.

5. Postupně přečteme žákům všech šest kontroverzních výroků uvedených níže. U každého výroku žáci hlasují zvednutím ruky podle toho, jestli s ním souhlasí, nebo nesouhlasí. Výsledky zapisujeme na tabuli.
 - *Prodej marihuany by měl být povolen.*
 - *Prostituce by měla být legalizována.*
 - *Věková hranice pro účast ve volbách by měla být snížena na 16 let.*
 - *Všechny herny v České republice by měly být zakázány.*
 - *U sociálních sítí by měla být striktně dodržována věková hranice používání.*
 - *Používání mobilních zařízení ve školách by mělo být plošně zakázáno.*
6. Z výsledků hlasování vybereme téma, které žáky názorově nejvíce rozděluje – ideálně, když je půlka PRO a půlka PROTI. Pokud většina žáků zastává stejný názor, vybereme společně téma, o kterém by žáci chtěli diskutovat nejvíce.
7. Z každé skupiny vybereme pár žáků, kteří na chvíli odejdou ze třídy. Sdělíme jim, aby si za dveřmi vyjasnili svá rozhodnutí a zdůvodnili je ostatním.
8. Poté, co část žáků odejde, začnou zbývající žáci ve třídě debatovat o vybraném výroku. Cílem je přesvědčit druhou stranu, aby změnila názor. Po chvíli necháme znovu hlasovat. Pokud jsou výsledky stále vyrovnané, pokračujeme v diskusi a po čase opět hlasujeme. Tento postup opakujeme, dokud nezačne převládat jeden z názorů.

Poznámka: V početnějších třídách doporučujeme vybrat mluvčího každé skupiny, který bude přednášet argumenty za ostatní a diskuse se tak urychlí.
9. Následně se žáci, kteří byli mimo třídu, vrátí zpět. Sdělíme jim, že hlasování již proběhlo bez jejich přítomnosti. Stručně popíšeme výsledek hlasování a co se během diskuse odehrálo.

Poznámka: Pokud nelze poslat žáky za dveře, zůstaneme ve třídě a volíme jednu z těchto variant:

 - a. Vybereme několik žáků, kteří budou diskusi pouze poslouchat. Sdělíme jim, že jim bylo odebráno hlasovací právo a nemohou diskusi jakkoli ovlivnit. Aby výběr probíhal rychle, spravedlivě a bez velkých emocí, volíme metodu náhodného výběru (např. vybereme žáky sedící u okna, prvních deset z abecedního seznamu apod.).
 - b. Vyzveme všechny žáky, aby o vybraném výroku diskutovali a hlasovali. Na závěr jim ale oznámíme, že se o tématu hlasovalo ve školním senátu a je už rozhodnuto.

Reflexe:

Při závěrečné reflexi se nejdříve ptáme žáků, kteří nemohli hlasovat: *Jak jste se cítili, když vám byla odebrána možnost hlasovat? Dopadlo by podle vás hlasování jinak, pokud byste se účastnili?* Poté se obrátíme na žáky, kteří naopak hlasovat mohli, a ptáme se jich: *Jaké bylo rozhodovat bez ostatních spolužáků?* Na závěr diskuse vyzveme žáky, aby formulovali svůj vlastní názor o tom, zda jít nebo nejít k volbám.

Poznámka:

Při této aktivitě je důležité, aby žáci reflektovali své osobní zážitky. Cílem je zaměřit se na lidský rozměr – konkrétní pocity, strachy, zkušenosti. Cílem není zjišťovat fakta o kontroverzních výrociích.

Zkušenosti z praxe:

Aktivitu jsem vyzkoušel s žáky 3. ročníku. Na úvodní nedokončenou větu reagovali snadno – často zmiňovali pocity izolace, bezmoci a vyloučení. Po zhlédnutí spotu následovala reflexe pomocí jednoho slova. Poté jsme se přesunuli ke kontroverzním výrokům a zkusili názorovou škálu s dělicí čarou mezi PRO a PROTI. Nejvíce třídu rozdělil výrok: „*U sociálních sítí by měla být striktně dodržována věková hranice.*“ Několik žáků, u kterých jsem očekával klidnou práci i bez mého dohledu, jsem poslal za dveře. Zbytek třídy si připravil argumenty a následně debatoval. Před hlasováním žáci požadovali zpřesnění výroku (např. kdo by měl pravidla vymáhat), ale nakonec přistoupili k hlasování. Výsledek se výrazně nelišil od původního rozložení názorů. Poté se vrátili zbylí žáci, přednesli své argumenty a zjistili, že už je rozhodnuto. Reflexe se pak zaměřila na jejich pocity z toho, že neměli možnost ovlivnit výsledek a že ostatní rozhodli za ně.

Jan Kubíček, Gymnázium Jana Palacha Praha

Žáky prvního ročníku oboru veterinářství, kde jsem aktivitu testovala, zaujala úvodní nedokončená věta. Doplnovali věty jako například: *budu omezený, znevýhodněný, hloupý, loutkou druhých*. Spot se jim líbil. Poté jsme provedli reflexi jedním slovem. Při výběru kontroverzního tématu se žáci hodně názorově shodovali. Nakonec jsme po domluvě zvolili výrok „*Prodej marihuany by měl být povolen*“. Obtížnější bylo vybrat žáky, které pošlu za dveře – aby samostatně pracovali a zároveň se neurazili, že byli vyloučeni z hlasování. Nakonec se zadařilo. Ve třídě zatím žáci hájili své názory za každou cenu a v diskusi se nikam příliš neposunuli (vnímala jsem to i jako otázku cti). Na závěr jsem se stihla žáků s hlasovacím právem zeptat, jak se jim líbilo rozhodovat bez některých spolužáků – předpokládala jsem, že jim to bude jedno. Vyjádřili se ale tak, že jim to přišlo velmi nespravedlivé. Žáci, kteří byli z hlasování vyloučeni, byli situací velmi rozčarováni. Žáky aktivita celkově bavila.

Eva Šidelková, VOŠ a SŠVZZ Třebíč